

PATLICAN YETİTİLMESİ

Patlicanın anavatanı Hindistan, Çin olarak anılsa bile Afrika'da da yabancı türlerine rastlanmaktadır. Patlican Mısır üzerinden Kuzey Afrika'ya oradan Araplar tarafından İspanya'ya Türkler tarafından da Balkanlar üzerinden Avrupa'ya taşınmıştır.

Patlican tropik iklimlerde açık ekilde birkaç yıl ya arken serin iklimlerde ise 1 sene yetimdir. Ülkemizde yetiştiriciliği açık ve örtü altında yapılmaktadır.

Botanik özellikleri

Patlican tohum çimlendiği zaman kazık kök oluşur fakat ilerleyen devrelerde meydana gelen kökler kazık kök kadar gelişerek saçak köklü yapıyı alırlar. Yan kökler 80-100 cm derinliğe ve çevreye yayılabilir. Köklerin % 70-80 5-40 cm derine iner. Köklerde çok sayıda dallanma meydana gelir ve dallar üzerinde emici kıllar bulunur.

Bir patlican fidesi 5-12 yaprak olunca dallanma meydana gelir. 5-12 yaprak gerçek büyüklüğe ulaştıktan sonra sürgün ucundaki büyüme ucu vejetatif yönde genaratif yönünde gelişir. Bu arada çiçeğin hemen yanındaki yaprak koltuğuna yeni bir büyüme ucu oluşur ve yeni yan dal meydana getirir. Bu esnada ana sürgündeki çiçek tomurcuunu yanından yeni bir sürgün tomurcu meydana gelir ve sürerek ikinci bir yan dal meydana getirir. Bu döngü her 2-4 yaprakta devam eder.

Patlican gövdesi kuvvetli bir yapıya sahiptir. Gövde düz ve yaprakların üzerinde tüyler bulunur. Gövde üzerinde belirgin ve belirgin olmayan bölgeler vardır.

Yaprakları küçük, dar, ince ve uzun veya büyük ve geniştir. Yaprak kenarları düz olduğu gibi, parçalı, hafif yırtıçlı da olabilir. Kenarları genelde düzdür. Dişlilik pek görülmez. Yaprak ve gövde yeşil renklidir. Bazı çeşitlerde renk mora kadar dönüşür veya yer yer morluklar görülür.

Çiçeklenme bitkinin yetiştirildiği mevsime göre değişir. Sıcak dönemde çiçeklenme daha erken meydana gelir. İlk çiçeklenme genellikle tohum ekiminden 70-90 sonra görülür. İlk çiçek 5-12 yaprak sonra meydana gelir. Dallanmaya başlı olarak ikincinin katları ekilde oluşur. Çiçekler genelde 2-3 çiçekli salkım ekilde oluşur. Karlıklar çoğunlukla 1-2 adedi meyve başlıdır.

Patlican çiçekleri biyolojik bakımdan ersektiktir. Mor renkli ve genellikle 5'li çiçeklidir. 5 adet çanak yaprak, oldukça iri yapıda, yeşil renkli, üstü tüylü veya

dikenlidir. Çanak yaprakları ileri devrede dökülmez ve büyümesine devam eder. Sayıları bazen 7-8 kadardır. 5 adet taç yaprak açık mavi, mavi veya açık mor renklidir. Taç yaprak sayısı da değişmektedir ve 6-8'e kadar çıkmaktadır. Erkek organları sarı renkli birlektir. Durumdadır. Erkek organ sayısı 5-8'dir. Dişli organ, erkek organlarca çevrilidir. Dişli organ, domateste olduğu gibi erkek organlarla üç dişli ekilde durur. Dişli organ yukarı çıkması yabancı dölleme artır. Kendine dölleme %60-80 oranındadır.

Patlican meyveleri; uzun ince, sivri uçlu, uzun silindirik, küt veya sivri uçlu, uzun yumurtla, yuvarlak, basık yuvarlak ekilde olabilir. Meyve uzunluğu çok değişiktir. Ortalama 20-30 cm'dir. Meyve çapı uzun çeşitlerde 2-6 cm, yuvarlak çeşitlerde 8-12 cm'dir. Meyve ağırlığı 50-400g'dır. Ağırlık yuvarlak çeşitlerde 500-1000 g'a kadar çıkar. Meyvenin rengi açık mordan koyu siyaha kadar değişir. Bazen beyaz ve açık kırmızı patlicanlara da rastlanır. Yetiştirme döneminde kötü koşullar, liflenmeye ve odunlaşmaya neden olur. Bir bitkiden 10-30 adet hatta daha fazla meyve alınabilir.

İklim istekleri

Patlican tropik iklim bitkisi olduğu için sıcaklıklardan hoşlanan sebze türüdür. Optimum sıcaklık isteği yüksek olan bir sebzedir. 25-30 °C hatta 35-40 °C bile vegetatif gelişme zararlanmadan devam eder. Ancak 35 °C ve yukarısı çiçek oluşumu ve dölleme açısından sorunlar ortaya çıkarır. Patlican tohumlarının çimlenebilmesi için optimum sıcaklıklar 25-30 °C minimum 15 °C'dir. Çimlenmeden sonra 10 °C altına düşmesi çiçeklenme ve meyve başlama açısından pek istenmez. 4-6 °C'ye kadar olan sıcaklıklarda bitkinin beslenmesi ve büyümesi yavaş da olsa devam eder. Bitkinin normal olarak gelişebilmesi ve verim verebilmesi için 15-35 °C ihtiyaç duyar. Sıcaklıklar arttıkça verimlilik artır. Yetiştiricilik için en uygun hava nemine ise % 60-65'dir.

Toprak istekleri

Patlican toprak bakımından oldukça seçici bir sebzedir. Killi topraklardan hoşlanmaz. Bu gibi ağır ve rutubetli topraklarda kök çürüklüğüne sıkça rastlanır. Derin, yumuşak, geçirgen, organik madde ve besin maddesine zengin topraklarda iyi gelişir ve bol ürün verir. Erkencilik döneminde ağır gübresi veya yeşil gübreleme yapılması tınlı kumlu topraklardan

yararlanılır. Bitki besin maddelerinin iyi alınımı için toprak pH sınırı 5,5-7 arasında olmasını ister. 18-20 °C bitki besin maddelerinin alınımı için en uygun toprak sıcaklığıdır. Patlican yetiştiriciliğinde taban suyu kök bölgesine çıkmamalıdır. Taban suyu 2-3 günden fazla kök bölgesinde kalırsa kökler zararlanma meydana gelir ve kökler havasızlıktan ölürler.

Yetiştirme Tekniği

Üretim yapılacak alana direkt tohum ekimi ile yetiştiricilik zahmetli ve ekonomik olmadığından günümüzde artık yapılmamaktadır. Daha ekonomik ve zamandan kazanılması açısından artık günümüzde fide ile yetiştiricilik yapılmaktadır.

Patlican tohumları, bahçedeki veya tarladaki esas yerlerine dikim zamanları göz önünde tutularak sıcak yastıklara ekilir. Ekimde m²'ye 5-6 g tohum kullanılır. Sıraya ekim yapılır. Özellikle fidelerin bol saçak kök meydana getirmesi açısından sıraya ekim en iyi yoldur. Bu amaçla sıcak yastıklarda 10'ar cm aralıkla açılan çizgilerle seyreltme yapıp yapılmayacağına göre tohum ekimi yapılır. Tohum ekiminden sonra tohumların üzeri 0,5 cm kadar kalınlıkta harçla örtülür ve üzerleri tahta tokmakla hafifçe bastırılır. Daha sonra tohumların üzeri süzgeçli kovalarla tohumun bulunduğu bölgeye kadar yastıklar ıslatılır.

Patlican tohumları sıcak yastıkta toprak sıcaklığı 25-30°C olduğu zaman 10-15 gün sonra çimlenmeye başlar. Tohumlar çimlendikten sonra sıra üzerinde 3-4 cm' de bir fide bırakılır. Bundan sonra yastıklarda ki fidelere yapılacak bakım işleri, yabancı otların ayıklanması, sulama, havalandırma ve hastalık ve zararlılarla mücadeledir. Patlican tohumları sıraya ekilmesi, elde edilen fidelerin ıslatılmasına gerek yoktur.

Son yıllarda sıcak yastıklardaki üretim yerine viollerde topraklı fide yetiştiriciliği ve özel fideliklerde yetiştirilen fidelerin satın alınarak esas yerlerine dikilmesi yaygınlaşmıştır.

Toprak Hazırlığı

Patlican yetiştiriciliği yapılacak olan toprak önce gübrelenir. Sonbaharda derin bir sürüm yapılır. İlkbaharla yüzlek bir sürümle birlikte tırmık çekilerek tesviye edilir. Bundan sonra patlicanların yetiştirme devrelerinde yapılacak sulama sistemlerine göre masura veya tavalalar hazırlanır. Diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de patlicanlar büyük bir çoğunlukla karık (masura) usulü

sulandıklarından dikim tek veya çift sıralı olarak masuraların boyun noktalarına yapılır. Bu amaçla pratikte ço unlukla 0,40-0,50 m geni li inde tek masuralar hazırlanır. Sıra araları, çe idin geli me kuvvetine ve toprak durumuna göre 0,70-1,00 m arasında de i ir. Sıra üzerinde ise genellikle 0,50-0,60m mesafe bırakılır.

Fidelerin Tarlaya Dikilmesi

Patlıcan fidelerinin dikim zamanı bölgenin ilkbahar donlarının sona ermesine ba lıdır. En emin yol, dikim yapılacak olan yerdeki ilkbahar son donlarının uzun yıllar ortalaması göz önünde tutularak dikimi yapmaktır.

Viollerde veya sıcak yastıklarda geli en patlıcan fideleri, belirlenen tarihte hazırlanmış yerlerine topraklı olarak aktarılmalıdır. Patlıcan fideleri tarlaya dikildikten sonra can suyu verilir. Dikim zamanı hava sıcak ise patlıcan fideleri ilk günlerde, adeta toprak yüzüne yapı mı cansız bir manzara gösterir. Fidelerin bu durumuna adlanılmamalıdır; çünkü dikimden bir hafta sonra tutmu fidelerin canlandıkları görülür. te bu devrede tutmamı olan fidelerin yerine yedekleri dikilmelidir.

Sulama

Patlıcan yeti tiricili inde pratik bir kaide olarak ilk can suyundan sonra-hava durumuna göre- 15-20 gün müddetle su verilmez. Bundan sonra ihtiyaç olursa bolca su verilir. Çiçeklenme devresinde yersiz sulamadan kaçınılmalıdır. Bitkiler üzerinde ilk meyveler görülmeye ba ladıktan sonra bitkinin durumuna göre belli periyotlarla su vermek ve bilhassa hasat devresine girildikten sonra her hasadın ardından sulama ihmal edilmemelidir. En uygun ve tavsiye edilen sulama yöntemi damlama sulamadır. Ancak karık usulü ile sulama daha yaygın olarak kullanılmaktadır. Patlıcan yeti me devresinde 7-8 günde bir sulanmalıdır; aksi takdirde geli me yava lar mahsul azalır ve meyvelerde acılık ba lar.

Gübreleme

Patlıcan ahır ve ticaret gübrelerini sever. Sonbaharda patlıcan tarlasına dekar ba ma 5-6 ton yanmış ahır gübresi verilmelidir. Ahır gübresine ek olarak ticaret gübresi verilmelidir. 8-12 kg azot, 8-10 kg fosfor ve 8-10 kg potasyum verilmelidir. Bazı yeti tiriciler, geli menin sonlarına do ru bitkinin geli mesini kuvvetlendirmek ve son defa iyi ürün elde edebilmek için erbet vermeyi veya azotlu bir gübre uygulamayı yararlı kabul etmektedir.

Budama

Sera patlıcan çe itlerinde budama önemli rol oynar 2,5-3 m boylanan çe itlerde 3-4 gövdenin geli mesine izin verilir. Bu gövde üzerindeki koltuklar üzerinde 2 meyve olu tuktan sonra uçları alınır. Hastalıklı yapraklar da sık temizlenmelidir.

Genellikle hasat sonuna gelindi i zaman hasat süresini uzatmak amacıyla, geli mesi duraklamı olan patlıcan bitkileri 2-3 yaprak üzerinden budanır. erbet verilir veya azotlu bir gübre ile gübrelenir. Böylece bitkinin kuvvetli sürgün vermesi te vik edilir. Bu devrede meydana gelen patlıcanların hepsi normal irilikte olmasa bile, küçükleri de i ik amaçlarla de erlendirilir. Uygun ko ullarda bu yöntem sayesinde her bitkiden 7-8 patlıcan daha hasat edilebilir.

Askıya Alma

Bitkileri; ı klanma durumları iyile tirmek, bakım i lerini kolayla tırmak, hastalık ve zararlıların kontrolünü sa lamak, bitkiler arasındaki hava hareketini kolayla tırmak ve sonuçta verimle birlikte kaliteyi arttırmak amacıyla askıya almak gerekmektedir.

Askıya almak amacıyla bitki sıralarına paralel olarak 2 m yukarıdan çekilen tellerden her bitkiye 3-4 adet ipler sarkıtılmaktadır. Sarkıtılan bu ipler ana gövde üzerinde bırakılan 3-4 adet ana dalın dibine ayrı ayrı ba lanarak dallara sardırılır yani her bitki 3-4 iple yukarıdaki tele asılır.

Hastalık ve Zararlılar ile Mücadele

Patlıcan ekonomik olarak zarar yapan en önemli hastalık ve zararlılar Külleme, Fusaryum ve Vertisilyum Solgunlukları, Beyaz çürüklük, Beyaz sinek Nematod, Kırmızı örümcektir. Bu etmenlere kar ı Tarım Te kilatının Teknik talimatlarına uygun ekilde mücadele edilmelidir.

Adres : P.K. 27 Erdemli-Mersin
Web : <http://arastirma.tarim.gov.tr/alata>
E-Posta : alata@gthb.gov.tr
Santral : 0 324 518 00 52
Belgegeçer : 0 324 518 00 80

T.C.

GIDA, TARIM ve HAYVANCILIK BAKANLI ĞI
Tarımsal Ara tırmalar ve Politikalar Genel Müdürlü ğü
Alata Bahçe Kültürleri Ara tırma Enstitüsü
Erdemli-Mersin

PATLICAN YET İ T R C L

Atilla ATA

Erdemli-2015